

Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
Bhar.I.380/2024/11.

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2024. július 2. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2024. július 4-én kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A különösen nagy kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2024. március 12. napján kihirdetett 18/A.Bf.59/2023/62. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt1 vádlott bűnösségét megállapítja 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, melyből 1 rendbeli cselekmény folytatólagos (Btk. 345. §).

Egyéb részekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A harmadfokú bíróság ügydöntő határozat ellen fellebbezésnek már nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Debreceni Járásbíróság mint elsőfokú bíróság a 2022. szeptember 13. napján kihirdetett 77.B.691/2020/126. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett csalás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (6) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntetének kísérletében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, melyből 1 rendbeli cselekményt folytatólagosan követett el (Btk. 345. §). Ezért halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést börtönben rendelte végrehajtani. Megállapította, hogy a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. A terhelt vagyonára 55 000 000 Ft erejéig vagyonelkobzást rendelt el. tanú12 magánfél által „előterjesztett polgári jogi igényt” egyéb

törvényes útra utasította. Kötelezte továbbá a vádlottat 1 007 303 Ft bűnügyi költségmegfizetésére.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a büntetés súlyosítása, a vádlott felmentés, a védő elsősorban felmentés, másodlagosan a büntetés enyhítése érdekében terjesztettek elő perorvoslatot.

[3] A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a fellebbezéseket tárgyaláson elbírálva a 2024. március 12-én meghozott 18/A.Bf.59/2023/62. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a vádlottat a 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt emelt vád alól felmentette. Pontosította továbbá egyéb érdekelt⁸ magánfél polgári jogi igénye érvényesítésének egyéb törvényes útra utasításával kapcsolatos rendelkezést. Egyéb részekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta és határozott a bűnügyi költség viseléséről.

[4] A törvényszék ítélete ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőben egyrészt az ügyészség jelentett be másodfellebbezést a részleges felmentés miatt, a vádlott bűnösségének a vád és elsőfokú ítélet szerint 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében a megállapítása és a büntetés súlyosítása érdekében. (63. sorszámu másodokú irat). Indokai szerint a másodfokú bíróság ténybeli és ebből következő jogi álláspontjával szemben a módosított vádirat a konkrét cselekmények bevezető részében tartalmazta azon tényeket, melyek alkalmasak a hamis magánokirat felhasználásának megvalósítására a bűnsegédi részesként vádolt Terhelt¹ tekintetében is. A másodfokú bíróságnak lett volna eljárási lehetősége az elsőfokú ítélet tényállását a szükséges körben a vádelv sérelme nélkül kiegészíteni, mely alapot ad a 2 rendbeli közbizalmat sértő bűncselekményben is a bűnösség megállapítására. Ezen okok miatt a harmadfokú eljárásban az ellentétes döntés kapcsán a tényállás kiegészítésére, a felmentéssel érintett bűncselekményekben is a bűnösség megállapítására és a büntetés súlyosítására tett indítványt, mert az időmúlás valóban igen jelentős, de ahhoz a vádlotti magatartás érdemben közrehatott, az enyhítő szakasz alkalmazásának nem álltak fenn a feltételei (Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség B.567/2020/8.).

[5] Másfelől a vádlott és a védő a másodfokú ítélettel szemben a büntetés enyhítése céljából terjesztettek elő jogorvoslatot (62. sorszámu fellebbezési tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal utolsó két bekezdése).

[6] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.182/2024/4. számú észrevételében az ügyészségi fellebbezést és indokait fenntartotta, utalva rá, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabályt sértett, amikor a tárgyalási jegyzőkönyvben a törvény szerint nem rögzítette megfelelően a szóbeli indokolást, annak csak „témaköreire” utalt. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet tartalmazza mindazon tényeket, melyek a követett gyakorlat szerint a hamis tartalmú okiratok felhasználásának minősülnek, ezért a másodfokú ítélet részbeni

megváltoztatására, a közbizalmat sértő bűncselekményekben a bűnösség megállapítására és a büntetés súlyosítására tett indítványt.

[7] Az ítéltábla a jogorvoslatokat a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 620. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen bírálta el, mely eljárási cselekményen az ügyész a vádhatósági másodfellebbezést és az átiratában foglaltakat fenntartotta.

A védő a nyilvános ülésen szintén fenntartotta az enyhítés érdekében a perorvoslatot, továbbá sérelmezte a II. tényállás kapcsán a csalás büntettének kísérletében a bűnösség megállapítását arra hivatkozva, hogy a vádbeli tényállás legfeljebb a csalás nem büntethető előkészületét írja le, a kísérleti szakba lépésre már nincsenek perrendszerűen tények a vád tárgyává téve. A vádlott az utolsó szó jogán elnehezült helyzetére, megromlott egészségi állapotára hivatkozott.

[8] Az ügyészségi fellebbezés részben, az ellentétes döntés tekintetében alapos, míg a büntetés súlyosítására nézve, továbbá a védelmi jogorvoslatok alaptalanok.

[9] A harmadfokon eljáró ítéltáblának elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy megnyílt-e a harmadfokú felülbírálat lehetősége vagy sem. A Be. 615. § (1) bekezdése az első- és másodfokú bíróság ellentétes döntését kívánja meg a joghatályos másodperorvoslathoz. A törvényi szakasz (2) bekezdés b) pontja szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette. Az adott esetben ez a perjogi helyzet. A hamis magánokirat felhasználása a csalással a felülbírált ügyben a történeti tényállás alapján valódi anyagi bűnhalmazatban áll, ezért nem csak eltérő minősítési kérdés, hanem valóban ellentétes döntésként jelenik meg a bűnösség kérdésében való eltérő állásfoglalás. Ilyen esetben pedig joghatályos a másodfellebbezés és megnyílik a harmadfokú eljárás (EBH2018.B.27.II., BH2022. 201., BH2019. 73).

[10] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpont alapján felülbírálta a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, és azon rendelkezését, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntésével összefüggő felülbírálata eredményezett, valamint a b) pont értelmében az elsőfokú és másodfokú eljárást arra tekintet nélkül, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Emellett a Be. 618. § (2) bekezdése alapján hivatalból revízió alá estek az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező rendelkezések.

[11] A felülbírálat terjedelmét és korlátait meghatározza a másodfellebbezés tartalma és lehetőségei, figyelemmel arra, hogy a Be. 615. § (3) bekezdés értelmében a fellebbezés az a) pont szerint az ellentétes döntést, míg a b) pont alapján az 583. § (3) bekezdésben meghatározott rendelkezést vagy indokolást sérelmezheti. A fellebbezés terjedelme és a felülbírálati korlátok szoros kapcsolatban állnak, függetlenül a kiterjesztett felülbírálati szabályoktól [Be. 618. § (3) bekezdés a) és b) pont]. Ennek kiemelése azért szükséges, mert a

védő a nyilvános ülésen fellebbezéssel nem támadható rendelkezéseket is sérelmezett (a II. tényállásban írt kísérleti szakban maradt csalás büntetténél a bűnösség megállapítása). A másodfokú bíróság a 2021. január 1-jétől hatályos szabályok szerint felülbírált a fellebbezéssel nem érintett bűncselekményeknél is, hogy nincs-e helye a vádlott felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének, és azt is, hogy e bűncselekmények minősítése törvényes-e. Ennek elvi indoka, hogy törvénysértő határozat ne emelkedhessen jogerőre, másfelől anyagi jogi kérdésben a harmadfokon jogerősen befejezett ügyben nincs lehetőség felülvizsgálatra, ezért e rendkívüli jogorvoslat hiánya is indoka a felülbírálat kiterjesztésének, azaz a részleges revízió olyan bővítésének, mely a harmadfokú eljárás modern jogtörténeti fejlődése során nem vitásan folyamatosan bővül. Ez nem jelenti viszont azt, hogy a másodfellebbezésre jogosult a perorvoslati irányt a nem támadható részre terjessze ki, változtassa meg (olyan rendelkezésre, ahol nincs ellentétes döntés). Ettől függetlenül a védői érvelést annyiban osztani kell, hogy ugyan nem teljes, de bővített a felülbírálat (a teljesség hiányát az jelenti, hogy a későbbiekben kifejtettek szerint csak az ellentétes döntésre vonatkozó tények revíziójának van helye), ezért valamennyi bűncselekménynél vizsgálandó, hogy nincs-e büntethetőségi akadály, a védő pedig részben erre hivatkozott a vádelv sérelmére is utalva.

[12] A felülbírálat tárgya először az eljárási szabályok megtartásának – ennek keretében az ún. abszolút, majd az ún. relatív eljárási szabálysértések – megvizsgálása volt. A harmadfokú bíróság nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a 608. § (1) bekezdése szerinti – perjogi hibát, mely a másodfokú, vagy mindkét előző ítélet hatályon kívül helyezését eredményezné.

[13] A védői érvekre az ítéltábla leszögezi, hogy a módosított vád 2. tényállása (az eredeti vád 32. számú, tanú14 sértettet érintő tényállási pontja) törvényes és érdemi elbírálás alapját képezi. A vád ugyanis körülírta azon tényeket, melyek megfeleltethetők – kísérleti szakot illetően is – a csalás törvényi tényállásának, igaz ez külső-objektív, valamint az elkövetőnek a cselekményhez fűződő érzelmi-akarat viszonyát leíró szubjektív tényekre is. A vád tartalmazza a megfélemlítésre, annak célzatára, a jogtalan vagyoni haszonszerzésre, valamint a be nem következett eredményre és annak összegére vonatkozó tényeket is. Az ügyésznek, miként a bíróságnak is, nem a törvényi tényállás szövegét kell tényállásba foglalnia, hanem azon múltbeli eseményeket, melyek összevethetők a jogalkotó által büntetni rendelt cselekménnyel. E perjogi követelményeknek az alap vádirat és a módosított vád is megfelel.

[14] Mindez irányadó a hamis magánokirat felhasználásával kapcsolatos vádiratrészekre, illetve tényekre az I. és III. tényállás tekintetében is.

[15] Elsősorban utalni kell rá, hogy a Be. 6. § (1) bekezdése szerint a bíróság vád alapján ítélezik. A (2) bekezdés értelmében a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl valóban nem terjeszkedhet. A (3) bekezdés ezen túlmenően azt is rögzíti, miszerint a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[16] A Be. Alapvető Rendelkezései [Első Rész I. Fejezet] már nem rögzítik a törvényes vádra utalást, bár kétségtelen, hogy a jogalkotó a vádirat tartalma körében továbbra is törvényes elemként jelöli meg a vádlott azonosításra alkalmas megjelölését és a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását [Be. 422. § (1) bekezdés a) pont, b) pont], melynek – előzetes felhívás ellenére való – elmulasztását az eljárás megszüntetését eredményező okként is szabályozza.

[17] A vádirat tartalmi legitimációja tehát túlnyomórészt továbbra is a törvényes vád fogalmával korábban is érvényesülő tartalmi követelményeket jelenti, ezért az ítéltábla arra a felsőbb bírósági gyakorlatra kíván utalni, mely szerint a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse (EBH2013. B.10.).

[18] Ki kell térni rá, hogy a vádelv és annak fontos része, a tettazonosság a vád és az ítélet tényállása közötti teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Amennyiben a vád keretei megállapíthatók, azon belül kétségtelenül lehetőség van olyan pontosításokat elvégezni, amely a vádhoz kötöttséget nem érinti (BH2005. 242.). Elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből – bebizonyítottságot feltételezve – büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni (BH2011. 219.). A bíróság által a bizonyítás eredményeként megállapított tényállás rendszerint egyébként is bővebb, részletesebb, mint vádbeli tények, ami nyilvánvalóan nem jelenti a tettazonosság sérelmét, ha a ténybeli alapok azonosak. Jelen esetben pedig erről van szó. A bírósági eljárás eredménye nem lehet még bizonyítottság esetén sem a vád interpretációja, szöveghű másolata, hiszen a bizonyítás tölti meg tartalommal azon részleteket az ún. átkötő, részlettényekkel, melyek összekapcsolják a büntetőjogilag releváns fő tényeket.

[19] A konkrét ügyben a Debreceni Járási Ügyészség B.7615/2013/44-I. számú vádiratának bevezető tényállásrész (2. oldal 5-6. oldal) az egyes tényállásokra is kihatóan egyértelműen és félreérthetetlenül rögzíti, hogy a vádlottak a sértettek bizalmának megnyerése, fenntartása érdekében fiktív szerződéseket kötöttek, és ezen okiratok célja éppen a sértettek megtévesztése volt. Ehhez az ügyész jogi-vádlói akaratot is fűzött. A valótlan tartalmúnak bizonyuló okiratok elkészítése és felhasználásának minősülő tények a vádirat 22. és 38. pontjaiban (módosított vádirat I. és III. tényállás) is nevesítve lettek, miként a vádmódosítás sem tartalmaz arra nézve adatot, hogy az ügyészség mellőzni kívánta a vádemelést az okiratra elkövetett cselekményekre. Az elsőfokú bíróság nagyrészt a váddal egyezően állapította meg az ítéleti tényeket, melyek még az egyébként valóban indokolt kiegészítés nélkül is a 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének megvalósulását jelzik. A vádirat tehát az okiratra elkövetett cselekmények kapcsán is törvényes, nem szenved olyan kellékhibában, mely a büntetőjogi felelősségre vonást kizárja. A másodfokú bíróság eljárásjogi tévedését e részben az eredményezte, hogy a felhasználást helytelenül értelmezte. Erről részletesebben az ítéltábla a minősítés felülbírálatá kapcsán ad bővebb indokolást annak megjegyzésével, hogyha a bűnösség megállapítását a vád alaki hibája zárja ki, úgy helyesen az eljárás

megszüntetésének és nem felmentésnek van helye, mely döntés anyagi jogerőhatállyal sem bír, ezáltal az ügyészség e kérdéses cselekmény miatt ismét vádat emelhet.

[20] A fellebbviteli főügyészség által a másodfokú ügyszöntő határozat szóbeli indokolásának jegyzőkönyvbe foglalásával kapcsolatban a harmadfokú bíróság álláspontja a következő. A Be. 445. § (2) bekezdés g) pontja szerint a jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az ügyszöntő határozat szóbeli indokolását. Ez értelemszerűen azon esetet érinti, amikor a jegyzőkönyvvezető írásban készíti a jegyzőkönyvet, mert kép-és hangfelvétel jegyzőkönyvként használatakor értelemszerűen minden eljárás cselekményt, így az ügyszöntő határozat szóbeli indokolását is technikai eszköz rögzíti, sőt még a telekommunikációs eszköz használata esetén akkor is felveszi a rendszer a történeteket az általános beállítás szerint, ha csak a részvételt biztosítja távkapcsolat és nem rendeli el a tanács elnöke a jegyzőkönyvezés olyan módját, mely kiváltja a jegyzőkönyvvezető részvételét.

[21] A Be. 445. § (4) bekezdés értelmében, ha kizárólag írásbeli jegyzőkönyv készül, a Be. 445. § (2) bekezdésében foglaltakat, ideértve a g) pont szerinti szóbeli indokolást is, röviden, a szükséges részletességgel kell leírni. Ilyen kötelezettség nem áll fenn, ha az elsőfokú vagy a másodfokú határozat jogerőre emelkedik, mert a Be. 445. § (8) bekezdése lehetővé teszi ad a rövidített jegyzőkönyv készítését, melynek nem kötelező tartalmi eleme a szóbeli indokolás.

[22] A szóbeli indokolás lényegét, fő pontjait kell jegyzőkönyvbe foglalni, mely lehetőséget ad arra, hogy később bármely vitás kérdésben összevethető legyen a szóbeli indokolás és az írásba foglalt ügyszöntő határozat indokolása. Az érdemi eltérés ugyanis a Be. 608. § (1) bekezdés g) pont szerint korlátozott fellebbezésnél és felülbírálatnál abszolút hatályon kívül helyezési okot képezhet, de a szóbeli indokolás hiányos, vagy ellenőrizhetetlen jegyzőkönyvezése teljes felülbírálatnál is (relatív) perjogi hibának minősül. Jelen esetben a másodfokú bíróság valóban igen sommásan, vázlatosan foglalta jegyzőkönyvbe a szóbeli indokolást, ebben a harmadfokú ügyészségi eljárásjogi észrevétel alapos, viszont mindez nem érintette az eljárás törvényességét, másfelől a harmadfokú eljárásban csak abszolút hiba eredményezhet kasszációt, ez természetesen fel sem merülhet. A 2021. január 1-jétől hatályos, viszonylag új jogintézmény kapcsán a harmadfokú bíróság kiemeli, hogy a szóbeli indokolás jegyzőkönyvezése során a lényegét kell leírni, melyből nyomon követhetők az eljárásjogi, a ténybeli és a jogkérdések is. Ez irányadó az elsőfokú és a másodfokú ügyszöntő határozatra is. Ez nem jelent viszont szó szerinti jegyzőkönyvezést, vagy az írásbelihez hasonló részletességű szerkesztést (BH2023. 293., Kúria Bhar.III.614/2023/26.). A szóbeli indokolástól ilyen kidolgozottság nem várható el, másfelől a jegyzőkönyvet a jegyzőkönyvvezető készíti, aki rendszerint nem rendelkezik olyan szintű jogi ismeretekkel, melyet egy fellebbezett ítélet írásba foglalása megkíván. Összegezve: a törvényszék a szóbeli indokolást valóban hiányosan foglalta jegyzőkönyvbe, de érdemi eltérésre az írásbeli indokolással semmilyen adat nem merült fel és arra a fellebbezők sem hivatkoztak. Fellebbezett ügyszöntő határozatnál viszont azt biztosítani kell, hogy az elbírálás lényegi pontjai felismerhetők legyenek a jegyzőkönyvből és ezáltal összehasonlíthatók a felülbírálatnál az írásbeli indokolással.

[23] A harmadfokú eljárásban az előbbieken idézettek szerint alaki okból kizárólag a feltétlen eljárási szabálysértések vezethetnek a másodfokú, vagy az elsőfokú és másodfokú ítélet megsemmisítéséhez, ilyen hiba pedig nem történt.

[24] Ami a ténybeli felülbírálatot illeti. A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan. E részben kell utalni rá, hogy a Be. 619. § (4) bekezdésének megfelelően a harmadfokú bíróság nem vizsgálta, nem vizsgálhatta a tényállás megalapozottságát a fellebbezéssel nem érintett, azaz joghatályosan nem támadható bűncselekmények, így a csalásokat megvalósító tények tekintetében, mert e körben nem volt ellentétes döntés. Az ügyben ezért valójában részben korlátozott a felülbírálat, mert a teljes revízió csak az ellentétes döntésre és az ezzel összefüggő rendelkezésekre terjedt ki, valamint értelemszerűen a joghátrányra. A 618. § (3) bekezdése szerint viszont a fellebbezéssel nem érintett cselekményeknél is sor került revízióra a Be. 590. § (5) bekezdés a-c) pontja szerint abban a körben, hogy a bűnösség megállapítása törvényes-e, illetve a cselekmények minősítésére, és szükségyszerűen főszabályként az ellentétes döntéshez kapcsolódó büntetéskiszabásra (korlátozott felülbírálati rész). E körben a harmadfokú bíróság majd a ténykérdések revíziója után foglal állást.

[25] Az ellentétes döntésre, a magánokiratok készítésére és felhasználására vonatkozó tényekkel kapcsolatban a másodfokú bíróság ítélete hiányosság miatt részben megalapozatlan [Be. 592. § (2) bekezdés a) pont], mely ténybeli hibát a harmadfokú bíróság a Be. 619. § (3) bekezdés a) pontja alapján, a tényállás részleges kiegészítésével orvosolta. A megalapozatlansághoz részben az a téves perjogi álláspont vezetett, hogy az okiratok felhasználására nézve nincs törvényes vád. E kérdésben a harmadfokú bíróság már részletes indokolást adott, itt annyit rögzít, hogy az egyébként elfogadott bizonyítékok alapján a vád keretei között a tettazonosság elvének sérelme nélkül szükséges a következő ténybeli kiegészítés.

[26] I. tényállási pont (az elsőfokú ítélet 67. bekezdését érintve): A 2012. január 21-i keltezésű kölcsönszerződést benyújtó1 mellett tanú13 sértett is aláírta kölcsönadóként.

[27] III. tényállás (az elsőfokú ítélet 94. bekezdésével kapcsolatban): A 2012. március 2-án, 2012. március 5-én és 2012. március 14. napján a kölcsönvevő adós, benyújtó1 mellett tanúk előtt a kölcsönszerződéseket kölcsönadóként tanú12 sértett is aláírásával látta el.

[28] Mindkét tényállásra nézve: A sértettekhez ezáltal az okiratok eljutottak, az abban foglaltakat megismerték.

[29] A tényállást a harmadfokú bíróság mindkét tényállásnál a nyomozás során beszerzett és a nyomozási irathoz csatolt kölcsönszerződések alapján egészítette ki.

[30] Az ellentétes döntés kapcsán a tényállás, melyre a másodfokú bíróság a határozatát alapította, az elvégzett kiegészítést követően megalapozott, így a Be. 619. § (1) bekezdése értelmében a harmadfokú ítélkezés alapját képezte.

[31] Az ellentétes döntés tekintetében helyesbített tényállás alapján a vádlott bűnösségét a váddal és az elsőfokú ítélettel egyezően – az ügyészégi fellebbezés alaposságára is figyelemmel – meg kellett állapítani a 2 rendbeli, részben folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, melynek Terhelt1 bűnsegédi részese [Btk. 345. §, 14. § (2) bekezdés, a III. tényállásnál 6. § (2) bekezdés].

[32] Mindkét tényállásnál valótlan tartalmú, azaz hamis magánokirat készült benyújtó1 közreműködésével, mely elkövetéshez Terhelt1 szándékosan segítséget nyújtott. Az I. és a III. tényállást illetően is benyújtó1 Terhelt1 szándékerősítő segítségnyújtásával jog, illetve kötelezettség létezésének bizonyítására használt fel valótlan tartalmú, azaz hamis magánokiratot, a III. tényállásnál több szerződést, mely részcselekmények az adott egy jogviszonyra tekintettel a Btk. 6. § (2) bekezdése szerint a folytatólagosság törvényi egységébe olvadtak. Az okirat egyértelműen joghatás kiváltását célozta (BH2019. 70) és a felhasználás is megvalósult a szerződések sértettek rendelkezésére bocsátásával, akik maguk is aláírták az okiratot (BH2017. 320). A követett ítélkezési gyakorlat szerint az elkövetői körön kívül joghatás céljából az okirat másnak bemutatása, átadása, megismerhetővé tétele felhasználásnak minősül. Az adott esetben a sértettek az elkövetői körön kívül estek, az okiratok valótlan tartalmáról nem tudtak, ezért kötötték meg az ügyletet, az elkövetői felhasználás mind a vádirati, mind az ítéleti (kiegészített) ítéleti tények alapján egyértelműen rögzíthető.

[33] A hamis magánokirat felhasználása a csalás büntetendő és jelen esetben a vagyoni elleni büntettekkel valódi anyagi bűnhalmazatot alkotó eszközcselekmény, hasonlóan a költségvetést károsító cselekményekhez BH2013. 176, EBH2019. B.6. IV).

[34] A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla a másodfokú ítéletet fenti részben megváltoztatta és a vádlottat bűnösnek mondta ki a közbizalmat sértő bűncselekményekben, figyelemmel a Be. 564. § (1) bekezdésére.

[35] Az ellentétes döntést nem jelentő ítéleti rendelkezések fellebbezéssel nem voltak támadhatók, de a már felhívott kiterjesztett felülbírálat során vizsgálni kellett, hogy nincs-e helye a vádlott felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének a vagyoni elleni bűncselekmények, azaz a többrendbeli csalás büntette esetén. A válasz nemleges. A másodfokú bíróság büntethetőségi akadályt nem észlelt egyik tényállásnál sem. Emellett

rögzíthető, hogy a bűncselekmények minősítése is törvényes, a másodfokú bíróság (és egyben az elsőfokú ítélet) e részben a törvényi rendelkezéseknek megfelel.

[36] Az eljáró bíróságok, így a másodfokú bíróság is Terhelt1 vádlottal szemben tettarányos, a büntetési céloknak megfelelő büntetést szabtak ki. Az időmúlásra és az elsőfokú bírósági eljárás elhúzódására tekintettel a büntetés súlyosítására nem volt megfelelő indok a másodfokú eljárásban a bűnösség körének bővülése ellenére sem. E részben megjegyzendő, hogy a vádlott ugyan nagymértékben hozzájárult az eljárás elhúzódásához, azonban nem csak a magatartása volt ennek az oka, mert nem szökött és rejtőzött el és egészségi állapota valóban megromlott. Az elsőfokú bíróságnak lett volna perjogi lehetősége megakadályozni a per ilyen mérvű elhúzódását. Az objektív időmúlás nem vitásan nyomatékos enyhítő tényező, erre és a vádlott tényyszerűen igazolt betegségeire tekintettel ezért a harmadfokú bíróság a büntetés súlyosítására az elkövetéstől ennyi idő elteltével már nem látott megfelelő indokot, ezért az egészségi fellebbezés e részben nem volt alapos.

[37] Az enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott szabadságvesztés és ahhoz igazodó közügyektől eltiltás enyhítésére sem kerülhetett sor, figyelemmel a bűncselekmények jelentős tárgyi súlyára és az elkövető társadalomra veszélyességére, ezért az enyhítésre irányuló védelmi perorvoslatok sem vezethettek eredményre.

[38] A másodfokú ítélet egyéb rendelkezései megfelelnek a törvénynek.

[39] A kifejtettekre tekintettel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a szükséges részben – az ellentétes döntés kapcsán – a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 623. § alkalmazásával helybenhagyta.

Debrecen, 2024. július 4.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila s.k. előadó bíró, Dr. Bakó József s.k. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 18/A.Bf.59/2023/62. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.I.380/2024/11. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2024. július 4.

Dr. Hágér Tamás s.k.
a tanács elnöke